

A két új máriapócsi ház – az Emmanuel Zarándokközpont és a Családvár elnevezésű szállásepület – arra szolgál, mint minden zarándoképület: közelében lenni a csodában megnyilvánult Istennek. Hisz azért zarándokol az ember, hogy (lelki) problémáját letegye Isten elé, és kérje őt, irgalmasságával segítsen visszatálatni önmagához. A búcsújáráshely az a tér, legyen az hegyi szentély vagy falusi helyszín, ahol találkozik a mennyei és a földi, ahol létrejöhet a harmónia Isten és ember, ember és ember között. Orosz István atya, a kegyhely igazgatója írja a honlapon: „Csak annyit tanácsolhatok: sietős, lármás életünkben lépünk gyakran a templom csendjébe! Ne sajnáljuk az időt naponta belső csendünk megteremtésére! S hogy ehhez erőt merítsünk, néha látogassuk meg az Istenszülő által kiválasztott kegyelmi helyet, Máriapócsot!”

Máriapócs az egyik legnagyobb magyar Mária-zarándokhely, a nyíregyházi görög katolikus egyházmegye fennhatósága alatt működik, 2005 óta nemzeti kegyhely. Az akkor kicsiny nyírségi faluban először 1696. november 4-én könnyezett az Istenszülő Szűzanya ikonja, majd a későbbi századokban, a helybeliek akarata ellenére a császár által Bécsbe szállított táblakép másolatával ez a csoda kétszer megismétlődött, 1715-ben és 1905-ben.

A másik nagy Mária-búcsújáráshely a római katolikus egyház mátraverebély-szentkúti nemzeti kegyhelye. Mindkét épületegység igen jelentős fejlesztésen és felújításon ment keresztül az elmúlt években.

Egy esztendővel ezelőtt alkalmam volt recenziót írni a mátraverebély-szentkúti zarándokhely felújításának és bővítésének építészeti kialakításáról is. Ennek építésztervezője Nagy Tamás, Salamin Ferenc pályatársa, mondhatni atyai barátja. Vele és Vincze Lászlóval együtt negyedszázada, 1990-ben alapították Salamin jelenlegi tervezőirodáját, bár útjaik azóta elváltak. A két zarándokhelyen végzett építészeti tervezés azonban eltérő jellegű volt. Míg Nagy Tamásnak az erdős völgyben fekvő szentkúti együttes megújítása jutott feladatul, Salamin a máriapócsi főtér végleges építészeti kialakítását végezte el a tér nyugati és déli oldalának befejezésével.

A máriapócsi főtér keleti térfalát maga a kegytemplom és a bazilika rendház együttese alkotja, északi oldalán a Nagy Szent Bazil rendi nővérek Szent Makrina szociális otthonának egyemeletes épülete áll, míg a nyugati oldalon a Török Ferenc által 1996-ban tervezett zarándokházat találjuk. A finom, arányos tömeg- és részletképzésű, kisvárosi beépítést kezdeményező első zarándoképületet Török városépítészeti léptékű megfontolással telepítette a térsarkára úgy, hogy egyértelműen kijelölje a folytatás mikéntjét. Ezt a telepítést folytatja most Salamin a két új épülettel, amely a tér délnyugati sarkát jelöli ki. A városépítészeti alappozíciót tehát a település szövetének továbbépítése, ami esetünkben új minőséget hoz létre, kisvárosi térré formálja a kegytemplom előtti térséget.

van tehát szó, amely a nyírségi községben is megtalálja a helyét, azért is, mert távolról rímél a magyar parasztház tornácos kialakítására is. A történeti korok építészeti formáinak használata tehát indokolt lehet, a hogyan és a mérték kérdése azonban nem megkerülhető. Salamin mindenkori természetességgel nyúl a régi korok építészeti formáihoz, amelyeket gyakran formál tovább szabadon, mint egyik első épületében, a szerencsi népházban, vagy alkalmaz kevesebb átdolgozással, mint esetünkben is. Itt a földszinti árkádsor fölött kialakított, emeleti lodzsásor funkcionális előnye, vagyis az, hogy az emeleti helyiségeket külső térrel látja el, a homlokzaton is hangsúlyosan jelenik meg. Nem teszi föl a nemzetközi modern építészeti alapkérdéseit, hogy vajon csak

A KÖZELÉBEN LENNI

Zarándoképületek Máriapócson

Építész: **Salamin Ferenc**

Szöveg: **Sulyok Miklós**

Fotó: **Dénes György**

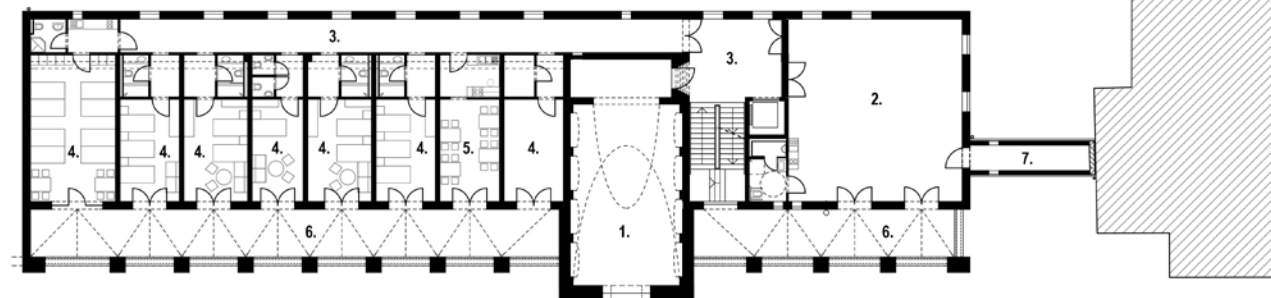

Helyszínrajz ▲

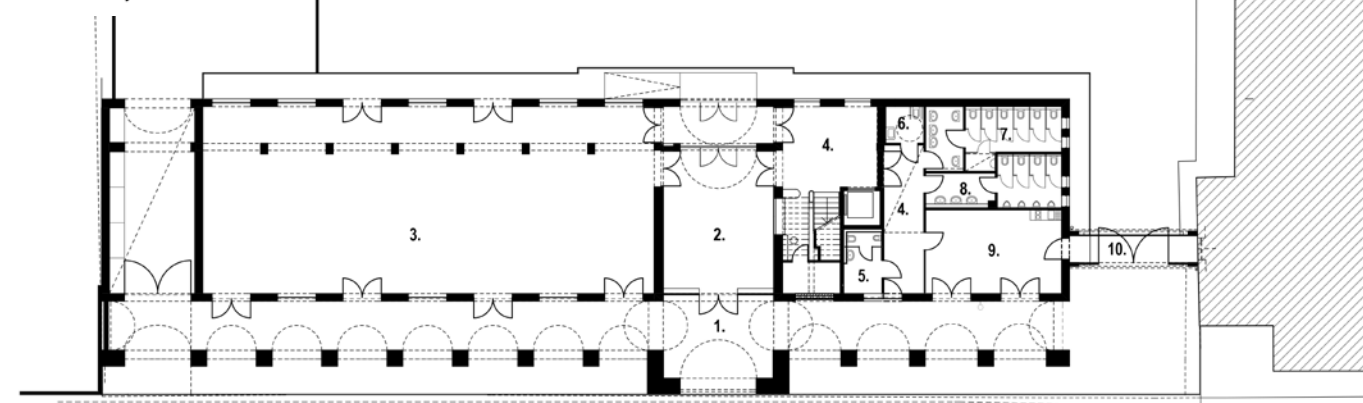

1. kápolna
2. társalgó
3. közlekedő
4. szoba
5. étkező
6. terasz
7. átjáró

Emeleti alaprajz ▲

1. árkád
2. előtér
3. nagy előadó és kiállítótér
4. közlekedő
5. baba-mama szoba
6. akadálymentes mosdó
7. női mosdó
8. férfi mosdó
9. játszóház
10. fedett átjáró

Földszinti alaprajz ▲

növesztene. Egy ház, aminek semmi köze a környezetéhez, érdektelen; sokan szeretik, hogy mint az ufók, lepottyantanak valamit egy másik világból, de nekem ez nem túl izgalmas. Sokkal érdekesebb, hogy megpróbálják a régi emberek fejével gondolkodni, hogy amit ők csináltak valamikor, azt miért úgy csinálták, és talán akkor eszébe jut valami az embernek, hogy azt hogyan lehet folytatni, változtatni, a saját, új gondolatát hozzátenni.” (Interjú Salamin Ferencsel. Országépítő, 2005/2., 2. o.) A hagyományos vakolt fal, az egyszerű törtfehér színezés, a cserépfedés, a dísztelen részletképzés a reprezentáció kerülésének józanságát sugallja. Az egyetlen ünnepélyesen kialakított tér a szállásépület kápolnája, amely boglyaíves keresztmetszetű belső tészerkezetével, az oldalfalak szintén boglyaíves falfülkéivel, a minden egyéb részletképzést mellőző vakolt falburkolattal kiemeli a hívő zarándokot a hétköznapi zajból, és segíti vallásos elcsendesedését.

Zarándokház, Máriaipócs

Főtérrendezés beépítési koncepció: 2011
Tervezés: 2012–15
Kivitelezés: 2015–16

Megbízó: Hajdúdorogi Egyházmegye,
Nyíregyháza

Építész munkatársak:
Szilágyi Szabolcs, Nemes Dávid, Salamin Pál
Statikus terv: Mantuano Tamás (Pond)
Gépészterv: Erhardt Péter (Novoterv)
Elektromos terv:
Münnich Gábor (Fényesvölgy)
Közmű- és útterv: Bíró Károly (Bíró és társa)

A boglyaív motívuma a magyar szecesszió és a katalán modernizmus építészetét idézi föl. A kápolna tömege az épület főhomlokzatán is megjelenik, ahol rizalitot képez, s a szentély fölötti kerek ablak kökeresztje messziről jelzi az épület vallási jellegét.

Történeti építészeti motívum alkalmazásáról van szó mindkét épületen, de nem idézőjelbe téve, elidegenítve kezeli őket Salamin, hanem magától értetődő természetességgel. El tudja hitetni velünk, hogy ilyen is lehet egy középület ma Magyarországon. Ezt alátámasztja az árkádsoros városi ház funkcionális értéke, a védett, mégis nyitott térsor, a külső és a belső tér átmeneti zónája. A tornác, az árkádsor, az átmeneti terek, az emeleti lodzsasor mind jól működő, hasznos tereket hoz létre.

„Nem a hagyomány továbbvitele a lényeg, hanem a világunkban lévő gondolatok – mert minden ház és tárgy mögött gondolatok, emberek, életek vannak – továbbszövése, és azokon állva új gondolatok kiötlése, új házak teremtése.” (Interjú Salamin Ferencel. Országépítő, 2005/2., 3. o.)

Máriapócsi látogatásom napján a sűrű eső és a hűvös szél minduntalan bekergetett a házba, nem hagyta, hogy a téren sétáljak, ahol alig tűnt fel járókelő. Magam szívesen látogatom a keresztény zarándokhelyeket, különösen a csendes napokon, amikor a búcsús tömeg zaja nem von el a csodára való emlékeztéstől. A zarándoktemplomokban – perszer nem csak ezekben – ilyenkor érezni az átímadkozott falak sugárzását, hallani, mit súgnak a régi falak. Talán egyszer ezek a házak, ezek az árkádok, ez a kápolna is, bár nem a kegytemplom részei, megnyugvásul szolgálnak majd a lelki terhükkel ide zarándokoló híveknek.

BEING AROUND HIM | BUILDINGS OF PILGRIMAGE IN MÁRIAPÓCS

ARCHITECT: FERENC SALAMIN

TEXT: MIKLÓS SÜLYOK | PHOTOGRAPHY: GYÖRGY DÉNES

Máriapócs is one of the largest Hungarian places of pilgrimage dedicated to Holy Mary. Ferenc Salamin completed the architectural landscape of the main square by finishing works on the Western and Southern side.

The purpose of the two new houses in Máriapócs, the Emmanuel Centre for Pilgrims and the lodging known as Családvár, or Family Fortress, is the same as of all buildings for pilgrims – being close to the God who created the miracle.

Designed with a ground-floor archway, this type of urban home is widespread in Hungary, and all around Europe, ever since the Middle Ages. Its familiar, timeless and reliable shape blends in smoothly with its local environment in the Nyírség region as it is reminiscent of the front-porch peasant homes as well. Salamin applies and develops the architectural legacy of old times with great skill.

As he himself says, "...I believe that good planning is not something completely new, but something that is based on traditional structures and masses, which is developed further, as the incremental consequence of the old, or as if the building came to life and grew a new limb. A house that has nothing to do with its environment has no appeal. Some may find it acceptable to create alien structures from another world, but I don't find the idea too exciting."

The only ceremonial space is the chapel. With its stacked and arching interior structure, the niches in the side walls and the inornate plastered wall covering, the building removes the faithful pilgrims from the bustle of everyday life and helps their religious immersion.